

Lunteren, Het Groene Hart

rapport 1409

Lunteren, Het Groene Hart

(Gemeente Ede)

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

A. de Ridder

Met een bijdrage van:

J. de Moor (ArcheoSpecialisten)

Colofon

ADC Rapport 1409

Lunteren Het Groene Hart (Gemeente Ede)
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

Auteur: A. de Ridder
Met een bijdrage van : J. de Moor (ArcheoSpecialisten)

In opdracht van: Gemeente Ede

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, juli 2008

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
D.A. Gerrets

ISBN 978-90-6836-399-9

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	9
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	9
1.4 Opzet van het rapport	9
2 Methoden	10
3 Resultaten	12
3.1 Fysisch geografisch onderzoek (J. de Moor, ArcheoSpecialisten)	12
3.2 Sporen en structuren	13
3.3 Vondstmateriaal	14
4 Synthese	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	15
5 Waardering en selectieadvies	15
5.1 Waardering van de vindplaats	15
5.2 Selectieadvies	16
Literatuur	16
Lijst van afbeeldingen	16
Lijst van Tabellen	16
Verklarende woordenlijst	17

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Ede
Plaats:	Lunteren
Toponiem:	Het Groene Hart
Kaartblad:	32H
Coördinaten:	(170480,455715), (170505,455705), (170520,455745), (170540,455710)
Projectverantwoordelijke:	A. de Ridder
Bevoegd gezag:	Gemeente Ede
Deskundige namens het bevoegd gezag:	C. Sueur
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	27580
ADC-projectcode:	4108370
Complex en ABR codering:	Akker (ELA)
Periode(n):	Vroege prehistorie tot Nieuwe Tijd
Geomorfologische context:	Rivierduin (RDU)
NAP hoogte maaiveld:	Ca. 13,75 + NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 90 cm - MV
Uitvoering van het veldwerk:	18 maart 2008
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland te Nijmegen

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Ede heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in het plangebied Het Groene Hart - Ede- Lunteren. Aanleiding tot dit onderzoek is een bestemmingsplanwijziging in verband met toekomstige nieuwbouw.

Het plangebied ligt op de gordeldekzanden met enkeerdgronden en is afgedekt met een esdek. Op deze gordeldekzanden zijn al zeer veel vindplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van een esdek zorgt daarbij over het algemeen voor een goede bescherming van de archeologische waarden.

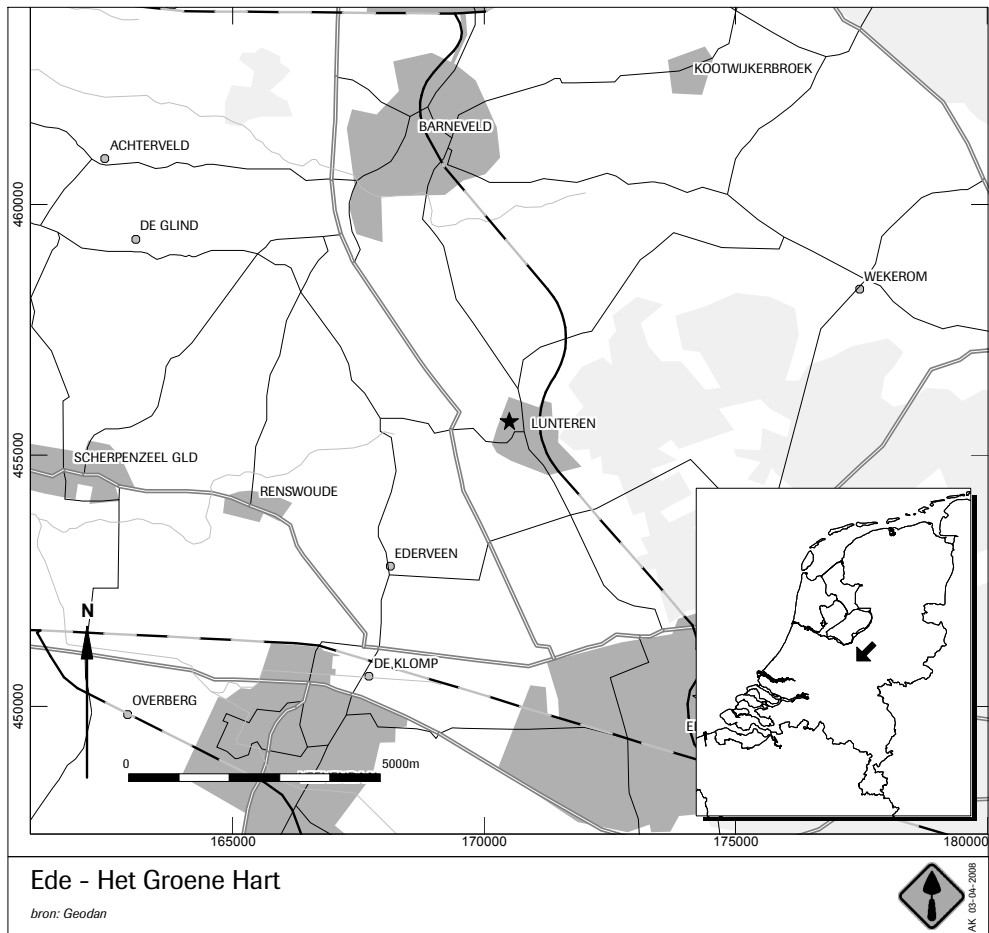
In de directe omgeving van het plangebied is één archeologische vindplaats bekend. Op verschillende plaatsen in de omgeving is de oude bodem (esdek) nog intact.

Op de locatie van het plangebied is één proefsleuf aangelegd. Op dit gedeelte van het plangebied blijken echter geen sporen van enige significante archeologische betekenis aanwezig te zijn.

Op basis van deze resultaten van het onderzoek wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek te laten plaatsvinden. Hierdoor kan het hele terrein uit archeologisch oogpunt vrij worden gegeven.

Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.

PERIODE	TIJD IN JAREN			
Nieuwe tijd	1500	na Chr.	-	heden
Middeleeuwen	450	na Chr.	-	1500 na Chr.
Romeinse tijd	19	voor Chr.	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	voor Chr.	-	19 voor Chr.
Bronstijd	2000	voor Chr.	-	800 voor Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5300	voor Chr.	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	8800	voor Chr.	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd)	300.000	voor Chr.	-	8800 voor Chr.

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

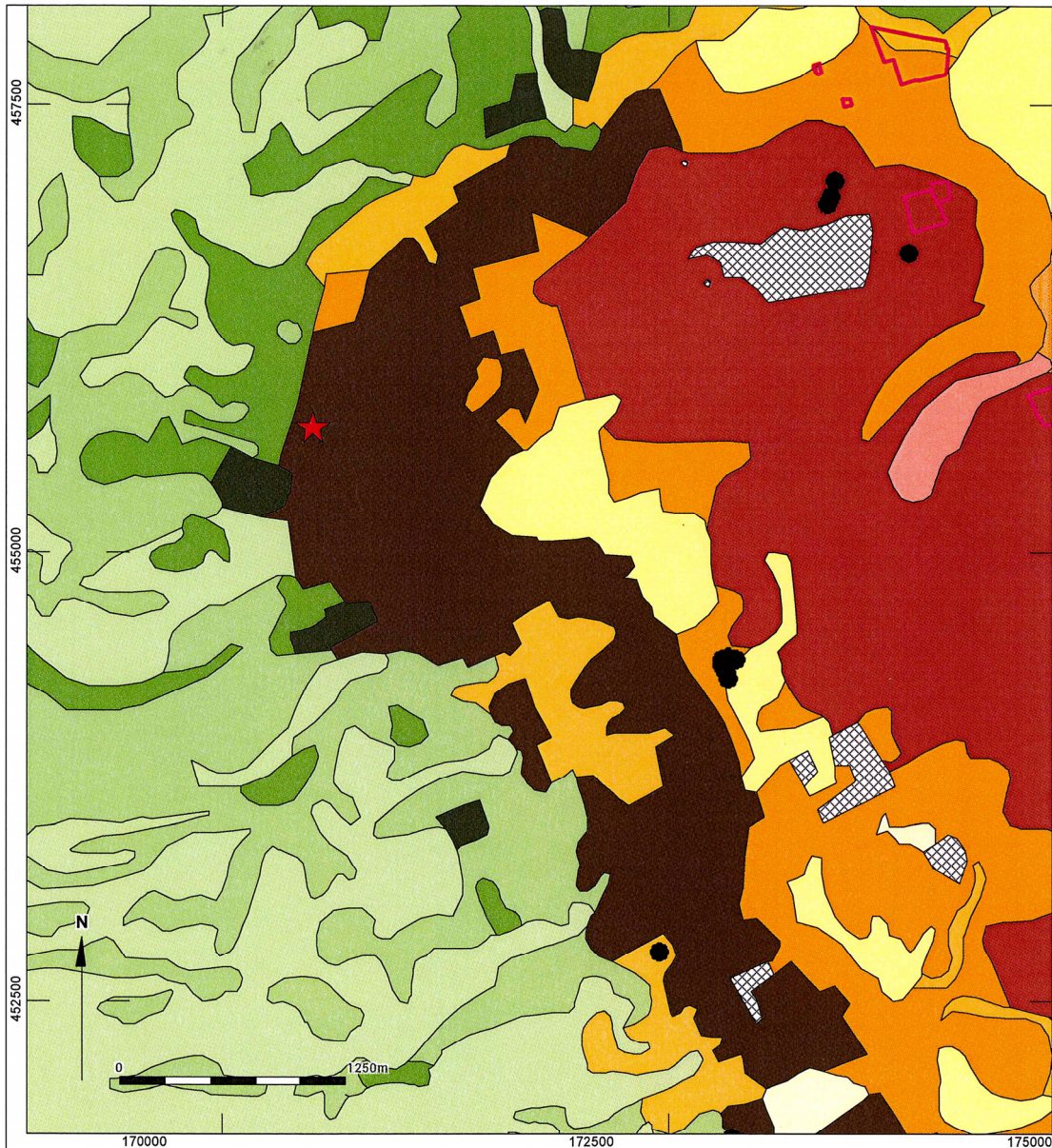
In opdracht van de gemeente Ede heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd voor het plangebied Het Groene Hart (afb. 1), in het kader van te plegen nieuwbouw. In het plangebied zullen appartementen worden gebouwd. Vooronderzoek (zie §1.2) heeft aangetoond dat op deze locatie mogelijk een vindplaats aanwezig is. Het plangebied ligt namelijk op de gordeldekzanden met enkeerdgronden. Op de gordeldekzanden zijn reeds vele vindplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van een esdek zorgt daarbij vaak voor een goede conservering van de archeologische waarden tegen (sub-) recente ingrepen. In de nabijheid, ter hoogte van de bisschopsweg is mogelijk een IJzertijd/Romeinse nederzetting aanwezig (Zie voor periodisering tabel 1). Op twee verschillende locaties in de nabije omgeving van het plangebied zijn onderzoeken uitgevoerd, waarbij is vastgesteld dat het esdek en de oude bodem eronder nog intact zijn. Op een andere locatie zijn bij een proefsleuvenonderzoek spitsporen aangetroffen. Dit duidt aan dat het terrein in het verleden als akkerland in gebruik is geweest. Daarnaast is in de nabijheid van het plangebied een terrein aangetroffen dat gedeeltelijk verstoord is. De voorgenomen bouwplannen zullen deze mogelijke vindplaats ernstig beschadigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 3400 ha en is momenteel in gebruik als grasveld. Het gebied ligt in Lunteren en wordt begrensd door de Van der Duyn van Maasdamstraat in het westen en de Van Limburg Stirumstraat in het oosten. In het gebied is één proefsleuf aangelegd met een totale oppervlakte van 150 m².

Het veldwerk is uitgevoerd op 18 maart. Op deze dag is de proefsleuf aangelegd en onderzocht conform het Programma van Eisen (PvE), dat door drs. S. van der A is opgesteld.¹ Dit ontwerp is goedgekeurd door de gemeente Ede. De vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens het IVO zijn verzameld, zijn gedeponneerd in het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland te Nijmegen.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: A. de Ridder (projectverantwoordelijke/veldarcheoloog), N. Bouma (veldtechnicus), J. Emo (veldassistent) en Henk (kraanmachinist van de firma v.d. Haar Groep/Veluwe Verhuur). De bij dit project betrokken fysisch geograaf/geografen was J. de Moor (ArcheoSpecialisten). Senior archeoloog en tevens wetenschappelijk begeleider was D. Gerrets. De contactpersoon bij Opdrachtgever is J.W. Dorresteyn.

¹ Van der A 2008, PvE nummer:2008-07

Ede het groene hart

Locatie onderzoek op de archeologische beleidsadvieskaart

Legenda

	dekzandvlakten en dalvormige laagten verwachtingswaarde = laag (3)		gordeldekzanden met hooggelegen humuspodzolen verwachtingswaarde = middelmatig (2)
	dekzandwelingen verwachtingswaarde = middelmatig (2)		stuifzanden verwachtingswaarde = onbekend (4)
	dekzandruggen en koppen verwachtingswaarde = hoog (1)		gordeldekzand met moderpodzolen verwachtingswaarde = hoog (1)
	dekzandruggen en koppen met een esdek verwachtingswaarde = hoog (1)		stuwwal en sandrs met moderpodzolen verwachtingswaarde = hoog (1)
	gordeldekzanden met enkeerdgronden verwachtingswaarde = hoog (1)		terrein van zeer hoge archeologische waarde
			locatie onderzoeksgebied

Afb. 2. Locatie van het onderzoeksgebied op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Ede.

1.2 Vooronderzoek

De archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Ede is gebruikt om de archeologische verwachtingswaarde vast te stellen.² Deze verwachtingswaarde wordt onderbouwd met een aantal recente onderzoeken/waarnemingen in de nabije omgeving van het plangebied. Het feit dat de het plangebied onbebouwd is, blijkens de gegevens van de kadastrale minuut (1826) en de historische kaart (rond 1910), verhoogt de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden. Het plangebied ligt op de gordeldekzanden met enkeerdgronden. Op de gordeldekzanden zijn reeds vele vindplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van een esdek zorgt daarbij vaak voor een goede conservering van de archeologische waarden tegen (sub-) recente ingrepen. Volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Ede heeft het gebied daarom een hoge archeologische verwachtingswaarde. Ook op de IKAW heeft het gebied een hoge archeologische verwachtingswaarde (afb. 2). In de nabijheid, ter hoogte van de bisschopsweg is mogelijk een mogelijke IJzertijd/Romeinse nederzetting aanwezig.³ Op twee verschillende locaties in de nabije omgeving van het plangebied zijn onderzoeken uitgevoerd, waarbij is vastgesteld dat het esdek en de oude bodem eronder nog intact zijn.^{4,5} Op een andere locatie zijn bij een proefsleuvenonderzoek spitsporen aangetroffen.⁶ Dit duidt aan dat het terrein in het verleden als akkerland in gebruik is geweest. Daarnaast is in de nabijheid van het plangebied een terrein aangetroffen dat gedeeltelijk verstoord is (Zie voor periodisering tabel 1). Deze onderzoeken tonen aan dat in omgeving van het plangebied het esdek veelal onverstoord is. De kans om archeologische waarden aan te treffen neemt hierdoor toe.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het IVO in de vorm van proefsleuven heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van de vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen.⁷ Specifiek voor het plangebied Het Groene Hart had het onderzoek verder tot doel om de aard van de aanwezige bodemtypes vast te stellen.

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen in de proefsleuven is aangetroffen. Het is echter waarschijnlijk dat de getrokken conclusies bijgesteld moeten worden indien de vindplaats in de toekomst volledig wordt opgegraven.

De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

- Welke bodemtypes komen voor in het plangebied?
- Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaatsen?
- Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats (en)?

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Dit onderzoek vormt geen eindstation, maar de basis van waaruit verder synthetiserend onderzoek kan plaatsvinden.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Vervolgens zullen de verschillende deelonderzoeken aan de orde komen. Allereerst zullen in hoofdstuk 3 de resultaten van het veldonderzoek aan bod komen. Deze resultaten zullen worden besproken aan de hand van de fysische geografie, de aangetroffen sporen en structuren en het vondstmateriaal. In hoofdstuk 4 komt de synthese aan bod, waarin zal worden ingegaan op de resultaten van het onderzoek en de beantwoording van de onderzoeksvragen. In hoofdstuk 5 volgen de conclusies met de waardering van het onderzochte terrein en het selectieadvies.

² Heunks 2005.

³ Heunks 2005.

⁴ Spijker en Koop 2005.

⁵ Van Putten & Nales 2005.

⁶ De Rijk 2006.

⁷ Cf. Handboek ROB specificaties, juni 1998.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.1 en het PvE.⁸ Tijdens het IVO is één proefsleuf aangelegd. De sleuf is oost-west georiënteerd en was gesitueerd in het midden van het plangebied. De proefsleuf is in één vlak aangelegd. Dit vlak is aangelegd op het gele zand, onder het esdek. De sleuf was ca. 5 m breed en 30 m lang (afb. 3).

Het vlak is machinaal aangelegd, meestal zonder schaafbak, omdat dit de zichtbaarheid van de sporen ten goede kwam. Tijdens de aanleg van het vlak zijn de grondsporen direct ingekrast. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Vervolgens is het vlak en ieder mogelijk antropogeen spoor daarin gefotografeerd en getekend. (schaal 1:10), waarbij om de 3 m een waterpashoogte is bepaald. Een selectie van de aangetroffen grondsporen is met de hand gecoupeerd. Deze selectie is gebaseerd op het onderscheid tussen natuurlijke en mogelijk antropogene verstoringen. Alleen de coupes van de sporen die mogelijk antropogeen zijn, zijn gefotografeerd en getekend op schaal 1: 20. Het restant van de gecoupeerde sporen is vervolgens met de schep en of troffel afgewerkt.

In de proefsleuf was het niet nodig om een tweede vlak aan te leggen. Eén vlak onder het oude esdek was voldoende. Tijdens de aanleg van dit vlak werd tevens een putprofiel aangelegd. Het putprofiel is gefotografeerd en getekend (op schaal 1:20). Bovendien zijn deze meteen met behulp van een robotic Total Station (rTS) digitaal getekend en vervolgens beschreven door een fysisch geograaf. Alle sporen, vlakhoogten, maaiveldhoogten, en putomtrekken zijn ingemeten met een rTS. Om de vijf meter is er een vlakhoogte en maaiveldhoogte genomen. Mogelijk antropogene sporen zijn gecoupeerd, gefotografeerd, getekend (schaal 1:10) en beschreven. Daarna zijn deze sporen afgewerkt. Spoorbeschrijvingen zijn digitaal in een database ingevoerd.

⁸ Van der A 2008, PvE nummer:2008-07

Afb. 3. Overzicht van de aangelegde putten geprojecteerd op de topografische kaart.

3 Resultaten

3.1 Fysisch geografisch onderzoek

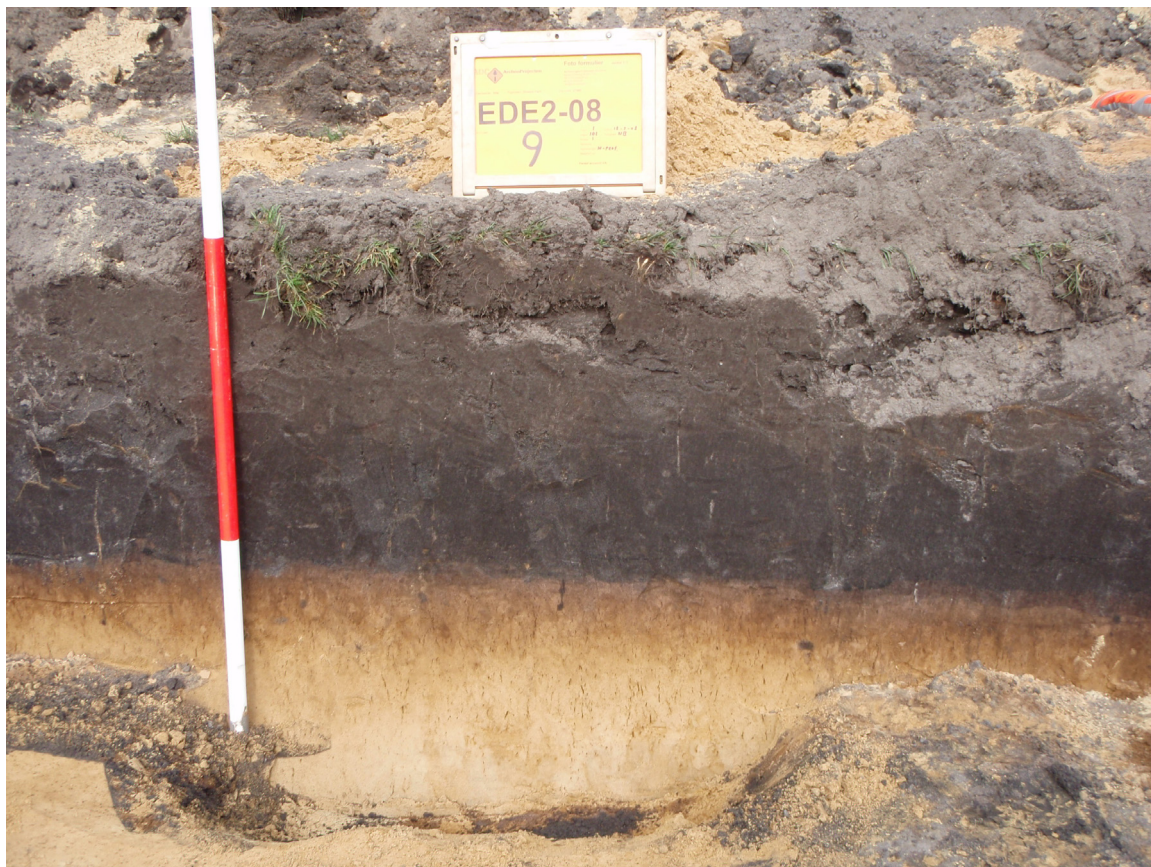
(J. de Moor, ArcheoSpecialisten)

Het plangebied ligt op het overgangszonen tussen de hoge stuwwallen van de Veluwe in het oosten en het laaggelegen gebied van de Gelderse Vallei in het westen. In het Laat Glaciaal zijn in deze gebieden op grote schaal dekzanden afgezet. In deze regio worden de dekzanden die zich op de overgang van de stuwwal naar de Gelderse Vallei bevinden gordeldekzanden genoemd.

Deze gebieden zijn in de loop van de tijd door middel van plaggenbemesting steeds geschikt gehouden voor landbouwactiviteiten. Op deze manier is er op het oorspronkelijke oppervlak een dik pakket met zeer humeuze zanden gevormd, het es- of plaggendek. Veelal is hierbij de oorspronkelijk aanwezige podzolbodem niet meer intact.

Tijdens het proefsleuven onderzoek is het noordprofiel van de put bestudeerd. Hierbij is inderdaad gebleken dat de oorspronkelijke haarpodzol niet meer intact is en dat deze wordt afgedekt door een plaggendek van zo'n 30 cm dikte en een bouwvoor van zo'n 30 cm dikte (dit is het recentelijk verploegde deel van het esdek). Van de haarpodzol is nog de onderkant van de bruine Bhs en/of de BC horizont aanwezig (afb. 4). Het plaggendek bevat nog restanten van de A en E horizonten van de haarpodzol. Bodemkundig gezien wordt de aangetroffen bodem een hoge zwarte enkeerdgrond genoemd.

Het moedermateriaal (de C-horizont) bestaat uit matig fijn zand (Zs1) en behoort geologisch gezien tot de Formatie van Boxtel. Dit zijn in dit geval de jonge dekzanden die tijdens het Laat Glaciaal zijn afgezet. De conclusie is dus dat er ter plaatse een deels intact haarpodzol profiel bevindt met daarop een ongeveer 60 cm dik antropogeen opgebracht pakket, bestaande uit een bouwvoor en een plaggendek.

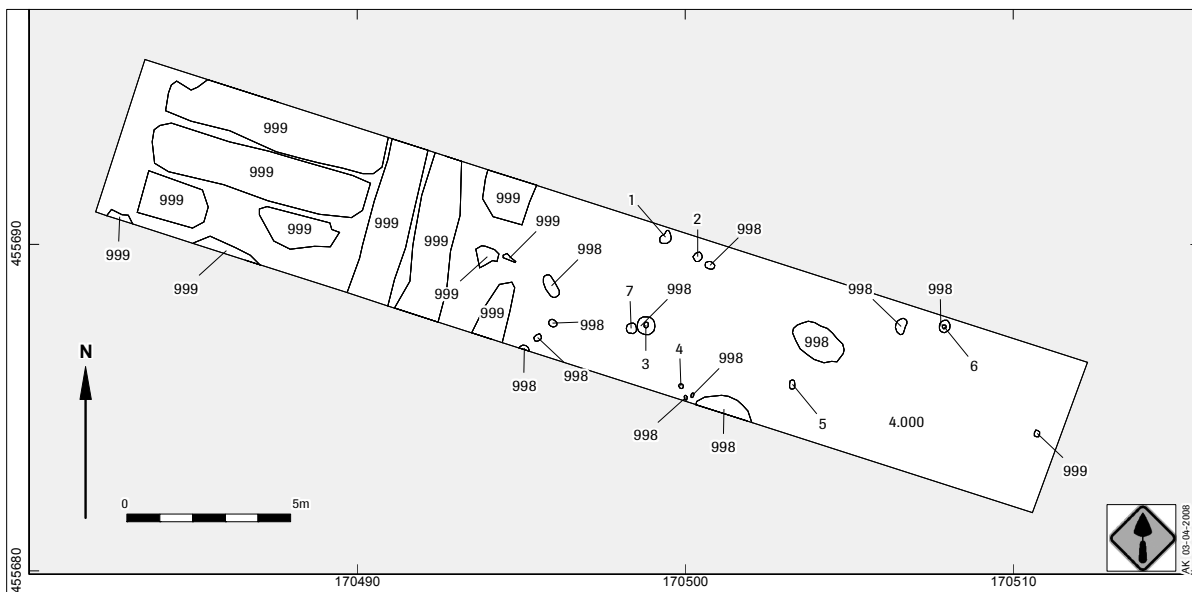
Afb. 4. Kolomopname van het profiel in put 4.

3.2 Sporen en structuren

Het westelijke deel van de proefsleuf is grotendeels verstoord door recente ingrepen. Aan de oostzijde van de put zit een grote natuurlijke verstoring. Waarschijnlijk is deze verstoring veroorzaakt door boomval. Naast deze verstoringen zijn een dertiental sporen in het vlak waargenomen (afb. 5). Zeven van deze sporen leken antropogeen van oorsprong te zijn. De vullingen van deze sporen hebben een licht grijze kleur, met daarin spikkels houtskool. Na couperen blijken al deze sporen van natuurlijke aard te zijn. Deze conclusie is gebaseerd op het feit dat één van deze sporen naar beneden uitwaaiert (afb. 6). Dit wijst op een natuurlijke oorsprong van dit spoor. De overeenkomstige vullingen van de sporen doet vermoeden dat alle sporen van een zelfde oorsprong zijn en dus natuurlijk van aard zijn. Dit vermoeden wordt gesterkt door het feit dat de sporen geen vondsten opleveren.

Het zijn waarschijnlijk natuurlijke sporen; verstoringen ontstaan door plantengroei of diergangen. Het enige antropogene spoor is waar te nemen in het profiel. Het betreft het esdek. Dit is een door mensen opgebracht plaggendek, om de akker vruchtbaar te houden.

Afb. 5. Overzicht van de aangetroffen sporen.

Afb. 6. Coupe spoor 6. De vulling waaiert uit naar beneden.

3.3 Vondstmateriaal

Tijdens de aanleg van het vlak is gelet op eventuele vondsten in de onderkant van het esdek. Tevens is tijdens het couperen en afwerken van sporen gelet op vondstmateriaal. Er is geen vondstmateriaal aangetroffen.

4 Synthese

4.1 Algemeen

De verwachtingen die op grond van het vooronderzoek zijn gesteld, kunnen op basis van het huidige onderzoek niet worden bevestigd. Er zijn naast het esdek geen eenduidige antropogene sporen aangetroffen. Eveneens is er geen aardewerk in het esdek of daaronder aangetroffen. Dit wijst eveneens op afwezigheid van bewoning in het verleden. Er kan dus niet gesproken worden van een vindplaats.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek.

1. Welke bodemtypes komen voor in het plangebied?
 - In het profiel van de proefsleuf is een hoge zwarte enkeerdgrond waargenomen. Van de haarpodzol is nog de onderkant van de bruine inspoelingshorizont (Bhs en/of de BC)aanwezig. Ter plaatse is een deels intact haarpodzol profiel nog aanwezig met daarop een ongeveer 60 cm dik antropogeen opgebracht pakket, bestaande uit een bouwvoor en een plaggendeek.
2. Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaatsen?
 - Er zijn geen sporen en geen vondsten aangetroffen. Er is dus geen sprake van een vindplaats.
3. Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats?
 - Er is geen sprake van een vindplaats of losse vondsten, de gaafheid en conservering kunnen dus niet vastgesteld worden.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering van de vindplaats

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

De vindplaats is niet aangetroffen. Er zijn sporen aangetroffen, maar deze zijn van natuurlijke aard. Er is geen aardewerk aangetroffen. Bot en zaden zijn niet bewaard gebleven. De conservering van sporen en vondsten wordt laag gewaardeerd.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 2 punten. Dit is een score die laag (< 5 punten) is en die haar het predikaat 'niet behoudenswaardig' oplevert (tabel 2).

Ook op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem. De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 2 punten en de waardering van de vindplaats op basis van deze criteria is dan ook laag.

Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.1).

Waarden	Criteria	Scores			Totale score
		Hoog	Midden	Laag	
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering			1	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde			1	
	Ensemblewaarde			1	
	Representativiteit	N.v.t.			

5.2 Selectieadvies

De nota archeologie 2006-2012 heeft, evenals de KNA, het geldende uitgangspunt dat behoudenswaardige planlocaties in principe *in situ* behouden dienen te worden. Uitsluitend indien dit niet mogelijk is, kan behoud *ex situ* plaatsvinden.

Op basis van de onderzoeksresultaten van de proefsleuven heeft de vindplaats uit archeologisch oogpunt het predicaat 'niet behoudenswaardig' gekregen. ADC ArcheoProjecten adviseert op deze locatie geen vervolgonderzoek uit te laten voeren. Archeologische waarden kunnen echter op basis van het vooronderzoek niet uitgesloten worden. Indien tijdens grondwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit alsnog te worden gemeld op basis van de Monumentenwet 1988 en de Wet op de Archeologische Monumenten. Aanbevolen wordt de uitvoerder van het grondwerk hiervan op de hoogte te stellen.

Literatuur

Heunks, E. 2005, *Actualisering archeologische verwachtingskaart gemeente Ede; Van verwachtingskaart naar beleidsadvieskaart*, RAAP-rapport 1130, Amsterdam.

Putten, M.J. van en T. Nales 2005, *Lunteren; plantraject ontsluitingsweg. Inventariserend archeologisch veldonderzoek; karterende fase*, BAAC-rapport 03.191, Deventer.

Rijk, P. de 2006, *De Hooge Hoek in Lunteren, gemeente Ede. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven*, ADC ArcheoProjecten rapport 688, Amersfoort.

Spijker, K. en P.J.M. Koop 2005, *Lunteren Ontsluitingsweg; proefsleuvenonderzoek*, BAAC-rapport 04.233, Deventer.

Stiekema, M. 2005, *Lunteren, Julianastraat 1. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen*, ADC Rapport 385, Amersfoort.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
- Afb. 2. Locatie van het onderzoeksgebied op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Ede.
- Afb. 3. Overzicht van de aangelegde putten.
- Afb. 4. Kolomopname van het noordelijk profiel in de proefsleuf.
- Afb. 5. Overzicht van de aangetroffen sporen.
- Afb. 6. Coupe spoor 6. De vulling waaiert uit naar beneden.

Lijst van Tabellen

- Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.
- Tabel 2. Scoretabel waardstelling (naar KNA, versie 3.1).

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RACM en de provincies en wordt beheerd door de RACM.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RACM beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

C14 Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin grondsporen, anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Coupe Een coupe is een dwarsdoorsnede van een spoor, die dient om het spoor in doorsnede te kunnen bekijken.

Couperen Een dwarsdoorsnede over een spoor maken.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RACM geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PvE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurhistorie en Monumentenzorg, tot eind 2006 de ROB, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Schoonheid De esthetisch-landschappelijke waarde van een archeologisch monument, die vooral in zichtbaarheid tot uiting komt.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.